

17 Ιουνίου 1913

Ο Β' Βαλκανικός πόλεμος

Ο Α' Βαλκανικός πόλεμος τελείωσε με την υπογραφή συνθήκης, στις 17 Μαΐου 1913. Όμως, η Βουλγαρία δεν ήταν ευχαριστημένη με τα εδαφικά της κέρδη. Ο πρωθυπουργός της ζητούσε τη Μακεδονία από τους Έλληνες και το Μοναστήρι από τους Σέρβους. Η Βουλγαρία εισέπραξε διπλή άρνηση. Ο τσάρος Νικόλαος Β' προσφέρθηκε να διαιτητεύσει. Ελλάδα και Σερβία αρνήθηκαν κι έσπευσαν να υπογράψουν μεταξύ τους συνθήκη κατά του βουλγαρικού επεκτατισμού (Θεσσαλονίκη, 19 Μαΐου 1913). Άλλωστε, οι Βούλγαροι προκαλούσαν, όπου διατηρούσαν στρατιωτικές νησίδες, με πιο σοβαρή μια συμπλοκή στο Παγγαίο.

Ξαφνικά, τα ξημερώματα 17 Ιουνίου 1913, ξέσπασε ο Β' Βαλκανικός πόλεμος. Οι Βούλγαροι έκαναν αιφνιδιαστική επίθεση εναντίον των Ελλήνων στη Νιγρίτα και εναντίον των Σέρβων στη Γευγελή, όπου το σημείο επαφής των ελληνοσερβικών δυνάμεων. Οι Έλληνες απάντησαν αιχμαλωτίζοντας τους 1500 άνδρες των βουλγαρικών νησίδων στο ελληνικό έδαφος κι αποκρούοντας τις βουλγαρικές επιθέσεις. Η αντεπίθεση ξεκίνησε στις 19 Ιουνίου, σ' ολόκληρο το μέτωπο της γραμμής Καλλινόβο - Κιλκίς - Λαχανά. Η σφοδρότητα της ελληνικής προέλασης ανάγκασε τους Βουλγάρους να υποχωρήσουν την ίδια μέρα ως έξι χλμ. μπροστά από το Κιλκίς και (20 Ιουνίου) να κλειστούν στα οχυρά της πόλης. Στις 21 Ιουνίου, ξέσπασε θεαλλώδης η ελληνική επίθεση κατά των οχυρών. Τα πήραν. Ξημέρωνε 22 Ιουνίου, όταν έμπαιναν στην πόλη του Κιλκίς. Το απόγευμα της ίδιας μέρας, έμπαιναν και στον Λαχανά. Οι Βούλγαροι υποχωρούσαν, ενώ άγρια μάχη δινόταν και στο σερβικό μέτωπο. Στις 26 Ιουνίου, οι Σέρβοι νικούσαν στην Μπρεγαλιτίσα. Στις 27, στον πόλεμο κατά της Βουλγαρίας μπήκε και η Ρουμανία. Οι Ρουμάνοι προχώρησαν προς τη Δοβρουτσά και προέλασαν ως 30 χλμ. από τη Σόφια, όπου τους βρήκε η υπογραφή της ανακωχής. Στις 29, η Τουρκία κήρυξε κι αυτή τον πόλεμο κατά της Βουλγαρίας. Στις 9 Ιουλίου, κυρίευσε την Αδριανούπολη και τις Σαράντα Εκκλησιές. Ο βασιλιάς Φερδινάνδος της Βουλγαρίας έμοιαζε σαν το ποντίκι στη φάκα. Όμως, τα δεινά του από την πρόκληση του πολέμου δεν είχαν ακόμη τελειώσει.

Ως τις 10 Ιουλίου 1913, ο ελληνικός στρατός είχε απελευθερώσει ολόκληρη την Ανατολική

Μακεδονία και τη Δυτική Θράκη και ανάγκασε τους Βουλγάρους να υπερασπίσουν τα πριν από το 1912 σύνορά τους. Στις 12 Ιουλίου 1913, εκδηλώθηκε η ελληνική επίθεση στα στενά της Κρέσνας. Οι Βούλγαροι που ξεκίνησαν τον πόλεμο αποβλέποντας στη Θεσσαλονίκη ήταν τώρα υποχρεωμένοι να αμυνθούν μέσα στο έδαφός τους. Νικήθηκαν. Στις 13, οι Σέρβοι έπαιρναν το Βιδίνιο στις όχθες του Δούναβη. Στις 18, ο ελληνικός στρατός βρισκόταν μπροστά στην Τζουμαγιά. Την ημέρα εκείνη συμφωνήθηκε ανακωχή.

Νικητές και νικημένοι κάθισαν στο τραπέζι των συνομιλιών, στο Βουκουρέστι. Η Δυτική Θράκη έμεινε στους Βούλγαρους. Θα γινόταν ελληνική ύστερα από επτά χρόνια. Η περιοχή της Δοβρουτσάς (νότια του Δούναβη, πριν από τις εκβολές του) περιήλθε στη Ρουμανία. Η Σερβία κράτησε ό,τι κέρδισε στα νότια - νοτιοανατολικά της και το Μαυροβούνιο περίπου διπλασίασε την έκτασή του. Οι τελικές υπογραφές στη συνθήκη («του Βουκουρεστίου», όπως ονομάστηκε), μπήκαν στις 28 Ιουλίου 1913. Ο Β' Βαλκανικός πόλεμος είχε τελειώσει.

656: Δολοφονείται από μουσουλμάνους επαναστάτες της Μεσοποταμίας, στο σπίτι του στη Μεδίνα (Σαουδική Αραβία), ο χαλίφης Ούτχαμ, ο τρίτος κατά σειρά χαλίφης μετά το θάνατο του προφήτη Μωάμεθ.

1771: Γδέρνεται ζωντανός από τους Τούρκους ο ήρωας της κρητικής επανάστασης Δασκαλογιάννης (Γιάννης Βλάχος). Είχε γεννηθεί, κατ' άλλος το 1722 και κατ' άλλους το 1730.

1925: 29 χώρες υπογράφουν το Πρωτόκολλο της Γενεύης, με το οποίο απαγορεύεται η χρήση δηλητηριωδών και ασφυξιογόνων αερίων στον πόλεμο.

1940: Ο στρατηγός Φιλίπ Πετέν ανακοινώνει ότι η Γαλλία ζήτησε ανακωχή από τη Γερμανία.

1944: Η Ισλανδία γίνεται ανεξάρτητη δημοκρατία μετά από δημοψήφισμα για την αποδέσμευσή της από την κυριαρχία της Δανίας.

1967: Η Κίνα ανακοινώνει την έκρηξη της πρώτης βόμβας της υδρογόνου.

1971: Η Αμερική υπογράφει συμφωνία για επιστροφή της Οκινάουα στην Ιαπωνία τον επόμενο χρόνο.

1972: Πέντε άνδρες στις ΗΠΑ συλλαμβάνονται για απόπειρα τοποθέτησης κοριών στα γραφεία της Εθνικής Επιτροπής του Δημοκρατικού Κόμματος, που βρίσκονται στο κτίριο Γουότεργκεϊτ στην Ουάσινγκτον. Το περιστατικό οδήγησε, δυο χρόνια αργότερα, στην παραίτηση του προέδρου Νίξον.

1991: Η Βουλή της Νότιας Αφρικής, την οποία εξουσίαζαν λευκοί, ψηφίζει τη λήξη του φυλετικού διαχωρισμού, καταργώντας το απαρχαίντ που ίσχυε από το 1950.

1994: Συλλαμβάνεται μετά από δραματικό κυνηγητό στους δρόμους και κοντά στην πολυτελή κατοικία του, ο Αμερικανός σταρ του ποδοσφαίρου Ο.Τζ. Σίμπσον που είχε κατηγορηθεί για το φόνο της πρώην συζύγου του και ενός φίλου του.

2007: Ο δεύτερος γύρος των γαλλικών εκλογών «φαλλιδίζει» την επικράτηση του κόμματος του Νικολά Ζαρκοζί, «περιορίζοντας» τις έδρες του στη Βουλή σε περίπου 330, από τις 400 που υπολόγιζε. Οι σοσιαλιστές κερδίζουν 185 έδρες, 36 περισσότερες από όσες διέθεταν στην προηγούμενη εθνοσυνέλευση.

2009: Ο 41χρονος υπαρχιφύλακας Νεκτάριος Σάββας εκτελείται εν ώρα υπηρεσίας από τρία άτομα που διέφυγαν. Προστάτευε μάρτυρα κατηγορίας (που είχε ήδη καταθέσει) στη δίκη των μελών του ΕΛΑ. Ένα από τα όπλα της δολοφονίας είχε χρησιμοποιηθεί σε παλαιότερο χτύπημα της τρομοκρατικής οργάνωσης «Σέχτα επαναστατών».

2012: Στις βουλευτικές εκλογές, η Νέα Δημοκρατία αναδεικνύεται πρώτο κόμμα με 29,66% (129 έδρες) με δεύτερο τον ΣΥΡΙΖΑ (26,89% και 71 έδρες). Ακολουθούν: ΠΑΣΟΚ 12,28% και 33 έδρες, Ανεξάρτητοι Έλληνες 7,51% και 20 έδρες, Χρυσή Αυγή 6,92% και 18 έδρες,

Δημοκρατική Αριστερά 6,26% και 17 έδρες, ΚΚΕ 4,5% και 12 έδρες. Τα υπόλοιπα κόμματα καταποντίστηκαν.

2012: Την απόλυτη πλειοψηφία στη γαλλική βουλή εξασφαλίζουν οι σοσιαλιστές (300 έδρες, έντεκα περισσότερες από όσες χρειαζόνταν) και οι σύμμαχοί τους (15), μετά τον δεύτερο γύρο των βουλευτικών εκλογών.

2018: Παρουσία των πρωθυπουργών των δυο χωρών, υπογράφεται στις Πρέσπες, από τους υπουργούς Εξωτερικών, Κοτζιά και Δημητρόφ, η συμφωνία, με την οποία η Ελλάδα αναγνωρίζει την ΠΓΔΜ με το όνομα Βόρεια Μακεδονία καθώς και την ύπαρξη μακεδονικής εθνότητας και μακεδονικής γλώσσας.

Η 17^η Ιουνίου στον πολιτισμό

17 Ιουνίου 1821

Ο Γρηγόριος Ε΄

Ο Γεώργιος Αγγελόπουλος γεννήθηκε το 1749, στη Δημητσάνα. Στα 1775, χειροτονήθηκε αρχιδιάκονος και, στα 1785, μητροπολίτης Σμύρνης με το όνομα Γρηγόριος. Ήταν 48 χρόνων, όταν, το 1797, εκλέχτηκε πατριάρχης με το όνομα Γρηγόριος Ε'. Αμέσως, ξεκίνησε σταυροφορία για να τονώσει το θρησκευτικό συναίσθημα και προσπάθησε να εκδώσει λεξικό με τίτλο «Κιβωτός της ελληνικής γλώσσας». Όμως, προκάλεσε τις υποψίες των Τούρκων που τον καθαίρεσαν και τον εξόρισαν στο Άγιο Όρος. Τον επανέφεραν το 1806 και τον καθαίρεσαν γι' άλλη μια φορά το 1808. Έμεινε δέκα χρόνια στο Άγιο Όρος και, κατά κάποιες μαρτυρίες, μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία. Επανήλθε στον πατριαρχικό θρόνο, στα 1818.

Όταν, την 1^η Μαρτίου 1821, έφτασαν στην Κωνσταντινούπολη τα νέα για την επανάσταση στη Μολδοβλαχία, προσπάθησε να κατευνάσει τους Τούρκους. Στις 23 Μαρτίου, διαβάστηκε στις εκκλησίες ο αφορισμός του Υψηλάντη (βλ. 1.3.1821). Από τις 24, οι Τούρκοι σκότωναν, όποιον τύχαινε να έχει το ίδιο επώνυμο με κάποιον επαναστάτη. Όμως, στις 31 Μαρτίου, τα πράγματα αγρίεψαν. Τη μέρα εκείνη, ο σουλτάνος έμαθε για την επανάσταση που είχε ξεσπάσει στο Μοριά και στη Ρούμελη. Πίστεψε πως πατριαρχείο και Φανάρι τον κορόιδευαν. Άφησε να ξεχυθούν οι ορδές των Τούρκων στους δρόμους και να σφάζουν όποιον Έλληνα έβρισκαν μπροστά τους.

Στις 4 Απριλίου 1821, συνέλαβε τον Μέγα Διερμηνέα της Πύλης Κωνσταντίνο Μουρούζη. Αυτός άρχισε να τον καταριέται, φωνάζοντας:

«Σουλτάνε αιμοβόρε. Σουλτάνε άδικε. Σουλτάνε άθλιε...».

Τον αποκεφάλισαν, αμέσως. Ακολούθησε ο αποκεφαλισμός του αδερφού του, Νικόλαου Μουρούζη, μεγάλου διερμηνέα του στόλου. Μέσα στη βδομάδα, πάμπολλοι Έλληνες τιτλούχοι εκτελέστηκαν. Η έξοδος από την Πόλη απαγορεύτηκε. Ως το Μεγάλο Σάββατο, 9 Απριλίου, δεν πείραζαν τους ιερωμένους. Στις 10, ανήμερα του Πάσχα, ο νέος και πιστός στον σουλτάνο Μέγας Διερμηνέας, Σταυράκης Αριστάρχης, επισκέφτηκε τον Γρηγόριο και του ανακοίνωσε ότι καθαίρεται κι εξορίζεται, για τρίτη φορά.

Ο Γρηγόριος βγήκε στον δρόμο όπου τον περίμεναν περίπου πενήντα Τούρκοι που τον οδήγησαν στο λιμάνι. Εκεί, τον έβαλαν σε μια βάρκα και τον πήγαν στη φυλακή. Την ίδια μέρα, πατριάρχης ανέλαβε ο μητροπολίτης Πισιδίας, Ευγένιος, που έμελλε να πεθάνει τον

επόμενο χρόνο. Μετά την τελετή, οι Τούρκοι μετέφεραν τον Γρηγόριο, πίσω στο πατριαρχείο. Τον κρέμασαν στη μεσαία πύλη και τον άφησαν, εκεί, τρεις μέρες. Στις 13, ξεκρέμασαν το πτώμα του και το έριξαν στη θάλασσα, να το φάνε τα ψάρια. Όμως, αυτό βγήκε στην επιφάνεια. Τρεις μέρες αργότερα, οι άνδρες ενός ελληνικού εμπορικού πλοίου με ρωσική σημαία το είδαν να πλέει. Το ανέσυραν και το μετέφεραν στην Οδησσό όπου έφτασαν στις 11 Μαΐου. Η σορός του πατριάρχη έμενε άταφη, εκτεθειμένη σε λαϊκό προσκύνημα. Ο τσάρος Αλέξανδρος διέταξε να ταφεί με τιμές. Η κηδεία του έγινε στις 17 Ιουνίου 1821.

Στα 1871, τα οστά του μεταφέρθηκαν στην Αθήνα και αποτέθηκαν σε τύμβο, στον μητροπολιτικό ναό. Στις 10 Απριλίου 1921, εκατό χρόνια μετά το θάνατό του, η Εκκλησία τον ανακήρυξε άγιο. Η μνήμη του τιμάται στις 10 Απριλίου.

1703: Γεννιέται ο Τζων Γουέσλεϊ, Άγγλος ευαγγελιστής, ο οποίος ίδρυσε το κίνημα των Μεθοδιστών. Πέθανε το 1791.

1882: Γεννιέται στη Ρωσία ο συνθέτης Ιγκόρ Στραβίνσκι, μια από τις σπουδαιότερες φυσιογνωμίες της μουσικής του 20ού αιώνα, γνωστός για τα μπαλέτα του «Η τελετή της Άνοιξης» και «Πετρούσκα». Πέθανε στις 6 Απριλίου 1971.

2010: Σε αγώνα για το παγκόσμιο κύπελλο ποδοσφαίρου, η εθνική Ελλάδας νικά τη Νιγηρία με 2 – 1. Είναι τα πρώτα γκολ και η πρώτη νίκη της Ελλάδας σε τελικούς αυτής της διοργάνωσης.

2022: Σε ηλικία 91 χρόνων, πεθαίνει ο διάσημος Γάλλος ηθοποιός Ζαν Λουί Τρεντινιάν.